

ПАРТИЯ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНЫҢ ОТЧЁТ-СОЦГУЛДАЛЫГ ХУРАЛДАРЫ

Ооң чылдагагны чүдө болганы?

Партбюро секретарының отчёт илеткелди доостуру билек-ле ону кичиңгейлиг дыйнап, чедикшикинсери боғаш четпестерни анализтеп бодап олурган коммунисттерин айтырылглары аялган:

— Илеткеден онза-ла өскөрдө. Бистин артелиствиди экономиказының кол үдесини — интинин мал ажылында болгаш колхоз бүдүрүлгесинде өскө-дээ адырларыга коммунисттерин мурнакчы ролун бедири дээш партбюро кандай хемчеглерин ач чоруктамы? — деп, тулук бригадалык бригадир эш Хайын айтырган.

Секретарь алаан боданып, илеткелди база катан ажып көргүзгөн: «...мал ажылында 18, тулуда 7 коммунистер ажылдап турар дээрин илеткелде чугаалаан мен. Мынаарга бодунуң харылап турары уаастокта ажылдын байдалының дутайында чамдык бригадирлерин, ферма эргелекчинин илеткелди партбюроңуң талазындан ап турган...» деп кагды.

«Ав-Эрик» колхозта эш Улаз-оол секретарьлаан партия организациязынын отчёт-соцгулдалыг хуралына ооң партия-организациянын ажылында демдеглетинген чамдык эки чүүлдер-биле чергелештирип, илереттинген кол четпестерин бирээни чүдө дие колхоз бүдүрүлгесинде коммунистерин мурнакчы ролун бедиридеги кошмак кичиңгейини салып келгендиде. Артель бүдүрүлгесинде коммунист бүрүтүңү ролун бедиридеги чүдө кайы-бир кампания мурнуу чарында бригадирин, азы ферма эргелекчинин отчётун партбюрога алары ирматка-да эвөөш болган. Мынаарга, ол партия организациязын отчёттуг уенин дургүзүндө партия-организациянын ажылдарын беди денемге тургузуу, коммунистерин колхоз бүдүрүлгесинде ролун бедиридеги кошмак илеткелди, эртеней ажылдап турарындан чамдык коммунистер онаашкан херөөгө харысалга чок, сөзгөн сөзүңгө эе болбас, харын колхоз бүдүрүлгесинде ажылыга беани киришпес чоруктары болдуруп, коммунист деп беди атка төлөк чок болуп турар. Колхозтун бода мал фермазынын эргелекчини зоотехник коммунист эш Балчар төп сүт-баран фермазында сүт-саалдаанын байдалында улуз четпестерин узулук шылаан. Ук фермада саалда ай бүрүндө-ле кудулап, эртен чылдык демделинди беани эвөөш турар. 1959 чылдын сес айларында 92 тонна сүт сагдынан турган болза бо чылдын сентябрь 1-де 88,5 тонна сүт сагдынан. Фермазын эргелекчиге чаа ажылдап кирген коммунист эш Негей сүт худулап алыр өтгө арыг-шевер байдалды хандырар талазы-биле даалтаны барык-ла ай дургүзүндө күөсетпөө.

Партия кижигүңгө кандакт хойжу эш Хайын бо чылдын өгөзүнде областын дургүзүлгө хойжуу эш Лопсачалтын үдөгери эдери, 100 тэрүүр хойдан 115 хураганнарын аларын худулаген, алаан сөзүңгө эе болбаан, харын чазын тесдирип турар эш Самоуров ажылчыларга каржы-жаагай чоруп кертүп келген. Ооң-биле мады ажыл шагындан оналдаар, арагаала чорукка хандыр улуз инспектор Шароварикков ишмак кижилерге илеткелди ол кошмак салып турар. Администрациянын илдыг практика-зы-биле моон сонгаар эптепшен партирорганизациянын чаа составына дагыр херек — деп, коммунист эш Матвеев бодунуң савалына чугаалаан.

Чолаачы эш Сүдүн-Торлук хуралга өсө алган, СТС-тин диспетчери эш Дольскийдин алында чөптүг шүгүчүлүлдү ылган. — Чайын дирекция чериден 10 хонук шөкө элгаш, автомашинаны гаржаа тургузуу каарыга эш Дольский ону өскө чолаачыларга чөптөөрөп берип турган болгон. Ооң түнелинде машинанын үрделгенин Кызылче чүк сөөртүп бар чораш, орукка билген мен — деп, ол чугаалаан. Чолаачылар ажылга чаа, практика чок кижилерин кирип алган, оларга чаа машинанын худулап бээр, а хоочун, дуржулгалыг чолаачыларга эрги үрелик машиналар быжыгыларына чаңгыгын келген администрациянын четпес практиказын оскандыр талазы-биле бөттүг хемчегин аларын партия организациязынын чаа сонгудар составына ол сумелгән.

СТС-тин ажылын улам ынай экижидерине, алындагы колхозтарын техниканынын септелгенин шыкарын бедири, оларын ажыл-агый талазы-биле быжыгыларынча партия организациязынын кичиңгейин угландыраын айтыптан шийтирин хурал худулап алган.

С. ЛОПСАЧ.

«Ав-Эрик» колхозта эш Улаз-оол секретарьлаан партия организациязынын отчёт-соцгулдалыг хуралына ооң партия-организациянын ажылында демдеглетинген чамдык эки чүүлдер-биле чергелештирип, илереттинген кол четпестерин бирээни чүдө дие колхоз бүдүрүлгесинде коммунистерин мурнакчы ролун бедиридеги кошмак кичиңгейини салып келгендиде. Артель бүдүрүлгесинде коммунист бүрүтүңү ролун бедиридеги чүдө кайы-бир кампания мурнуу чарында бригадирин, азы ферма эргелекчинин отчётун партбюрога алары ирматка-да эвөөш болган. Мынаарга, ол партия организациязын отчёттуг уенин дургүзүндө партия-организациянын ажылдарын беди денемге тургузуу, коммунистерин колхоз бүдүрүлгесинде ролун бедиридеги кошмак илеткелди, эртеней ажылдап турарындан чамдык коммунистер онаашкан херөөгө харысалга чок, сөзгөн сөзүңгө эе болбас, харын колхоз бүдүрүлгесинде ажылыга беани киришпес чоруктары болдуруп, коммунист деп беди атка төлөк чок болуп турар. Колхозтун бода мал фермазынын эргелекчини зоотехник коммунист эш Балчар төп сүт-баран фермазында сүт-саалдаанын байдалында улуз четпестерин узулук шылаан. Ук фермада саалда ай бүрүндө-ле кудулап, эртен чылдык демделинди беани эвөөш турар. 1959 чылдын сес айларында 92 тонна сүт сагдынан турган болза бо чылдын сентябрь 1-де 88,5 тонна сүт сагдынан. Фермазын эргелекчиге чаа ажылдап кирген коммунист эш Негей сүт худулап алыр өтгө арыг-шевер байдалды хандырар талазы-биле даалтаны барык-ла ай дургүзүндө күөсетпөө.

Септелгенин шынарын бедири

Чаа-Халдун септелге-техника станциязын коммунисттери чөккө чаа боттарынын отчёт-соцгулдалыг хуралына чыгып, парторганизациянын ажыл-чорутуулазынын тодаргай анализин кылганнар.

Бүдүрүлгенин партия организация-зы СЭК районунуң удуруталазы-биле чеди чылдык ийги чылынын планын онаалганын күөсетпеген массанын күжүн эки организастап келген. Ооң түнелинде бо чылдын эртен айларындан бүдүрүлгө планын СТС нитизин-биле 152,4 хуу күөседирин чеди алган.

Коллективте септиктеринд коммунисттер күш-ажыл бригадалык тургустунаан. Ооң кижигүңгө бодунуң бүдүрүлгө планын ай санында 125—130 хуу чеди күөседип келген. Коммунист күш-ажылдык шалычмы коммунист токар эш Матвеев бүдүрүлгө планын 140 хуудан эвөөш эвес кылдыр ажып күөсетпешпаан, бодунуң мурнакчы үлгө-чигез өскөлөргө көргүтүп турар.

Илдыг болза-да партия организациязынын ажылында улуз четпестерин бары хуралга илереп турган. Цертижи-кичидилгеленг ажылдык кошмак тургустунанында күш-ажылчы сагыла-чуртуну үрөөр, ажылга эрикти үнөр чоруктун фактылары бар. Партия кижигүңгө кандакт турган эш Вороновту ол-ла чылдагаан-биле партиянын хурөөндөн үндүрп ужурга таварышканын эш Бачурин бодунуң илеткелдиге мүннш демдегелгән.

СТС-тин дирекциязынын ажыл-чорудулазына партия организация-зынын контролунуң четпешин хуралга коммунистер шынгы шүгүчүлгөн турганнар.

— Директорунуң худулагенин күө-

седи турар эш Самоуров ажылчыларга каржы-жаагай чоруп кертүп келген. Ооң-биле мады ажыл шагындан оналдаар, арагаала чорукка хандыр улуз инспектор Шароварикков ишмак кижилерге илеткелди ол кошмак салып турар. Администрациянын илдыг практика-зы-биле моон сонгаар эптепшен партирорганизациянын чаа составына дагыр херек — деп, коммунист эш Матвеев бодунуң савалына чугаалаан.

Чолаачы эш Сүдүн-Торлук хуралга өсө алган, СТС-тин диспетчери эш Дольскийдин алында чөптүг шүгүчүлүлдү ылган. — Чайын дирекция чериден 10 хонук шөкө элгаш, автомашинаны гаржаа тургузуу каарыга эш Дольский ону өскө чолаачыларга чөптөөрөп берип турган болгон. Ооң түнелинде машинанын үрделгенин Кызылче чүк сөөртүп бар чораш, орукка билген мен — деп, ол чугаалаан. Чолаачылар ажылга чаа, практика чок кижилерин кирип алган, оларга чаа машинанын худулап бээр, а хоочун, дуржулгалыг чолаачыларга эрги үрелик машиналар быжыгыларына чаңгыгын келген администрациянын четпес практиказын оскандыр талазы-биле бөттүг хемчегин аларын партия организациязынын чаа сонгудар составына ол сумелгән.

СТС-тин ажылын улам ынай экижидерине, алындагы колхозтарын техниканынын септелгенин шыкарын бедири, оларын ажыл-агый талазы-биле быжыгыларынча партия организациязынын кичиңгейин угландыраын айтыптан шийтирин хурал худулап алган.

С. ЛОПСАЧ.

— Директорунуң худулагенин күө-

рөөн хойларындан 40 ажыг хураган-ны чеди албаан. «Ажыл кылас кичи чөм чивес» деп социализминд принцип турла-ла, мурунда ук колхозтун суралгы малчыны чораш, хоочун коммунист эш С. Даваа бо чылдын эртен 8 айларында нитиге акымтыг күш-ажылга киришпөөн.

Бо таарымча чок фактыларын партбюрога чугаалапшай, хемчег алабай эртерип тургалын коммунистер шынгы шүгүчүлгөн.

Бюронуң болгаш эге организация-зын кижигүңгө хуралдары плагн айтуур, сан талазы-биле хөй чүдү айтырылганы чугаалапшай эртерип турган болза-да, олар коммунистерин кижигүңгө эзулук школазы бол-лур ролун багай күөседип турган. Отчёт-соцгулдалыг хуралга беани чамдыкта илдыг болулаан. Хойжулар эштер Лыкаа, Далай-Хөө олар-нын саналдарында партия организа-циязынын ажылында хамарыштыр шүгүчүлгө кылбааннар, канчаар ажылдап турарынын талазы-биле-ла коммунистерин мурнуу чүдө чугаалааннар.

Парторганизация кижигүңгөнде боттарынын онзалыг ажылыга беди-лдик харысалгалыг ажылдап, эки түнелдерин чеди ап турар комму-нистер бар. Он чыл дургүзүндө хөй келериндеги ажылдап келген эш Балдан, тудугчуларын бригадирин эш Хайын, урутлар исленин эрге-лекчин М. Балыма болгаш өскө-дээ мурнакчы коммунистери адап бо-лур. Төп сүт-баран фермазынын комсомолчу саанчылары Я. Ямаа, С. Бесаар, Мавай Төре алган худулагелерин чедикшикинн күөседип турарлар. Мурнакчыларын үлгө-

«Ав-Эрик» колхоз сентябрь 1-деги байдал-биле күрүнөгө мал продуктулары садарынын талазы-биле 1960 чылдагы бедиткен худулагелери-нин: зыти 67,1, сүттү — 68,4, дүктү — 101 хуу күөсеткен. Бода малдыга баш санын өстүрериниң планын ажып күөсеткен.

Бир өвөс колхозтун партия органи-зациязын отчёттуг үенч дургүзүндө ол худулагелерин күөседип дээш социализмг чарышты бөттүг удуруткан, аяа коммунистеринд ролун бедирик болза үстүндө көргү-зүлгөр ооң-даа дээр болур ийик.

Коммунистер чаа, депшигелги мурнакчы чүдүлдеринд организакчы-лары, ону массага боттарынын хууда үлгөри-биле непередир худулагелиг турбуже, колхозтун мал ажылында ажылдап турар 18 коммунистерден бодунуң кодааныга областа мал ажы-лынын мурнакчыларын үлгөри-дуржулгалыг быжык-биле шийтгө-дип алкандар барык чок. Чижээ, хойжуларда катон кажааны ажыл-даан азы хойдан чыл дургүзүндө ийи удаа оолдаашканын алган ийик-пе төрүүр малдарын кызыраар чо-руун бодурбазын бүрүн чеди алган коммунист малчынар база чок. Ону чеди аларынын аргалары бар турган. Чамдык коммунистерин чаа, мурнакчы чүдүлгө бөт-идепкей чогуң, ажылдын эрги арга-методундан хал-бактанып чоруурда болгаш партия организациязынын талазындан ажыл-херекке тодаргай удурутпа чок бол-ганын отчёт-соцгулдалыг хурал демдегелгән.

О. МАНДАРЫЙ.
Тес-Хем району.

Кичи бүрүзү ортумак эртемни чедип алыр

1959 чылдын сентябрь 1-де шко-лага нитизи-биле 569 өреникчилег 25 кластарын организастаан, аяа хоорайнын 98 бүдүрүлгө черлеринд болгаш албан организацияларын анжыктары өренип эгелгөн. Школа-га өреникчилеринд өн-е хөй «Ты-ва тулук» трезинден, ИХЗ-дө, «Ком-мунутулган» болгаш № 2 АТК-дан көөп турар.

Өренилгө чылынын өгөзүндө аны-жактарынын өренилгезин каапкан баар чоруп хөй болгаш 4 болгаш 9 кластарын өреникчилеринд саны эвөөжөенин ужурунда ол класт-тар шуут халдыган. Өренилгө чы-лынын дургүзүндө 246 кичи өре-дилгезин калган болгаш чыл төңчү-зүндө 350 кичи арткан. Аныжакты-нын өренилгезин каап турарынын кол чылдагааны болза, бүдүрүлгө болгаш албан организацияларын база чамдык партия, комсомол бол-гаш профивал комитеттеринин удурутчулары оларын өренириге таарымчалыг байдалды тургузуу-дугаагы сактап салбай турарында. Чижээ, хлеб заводу, типография, даарындагы комбинаты өреникчи-лерин дүнеси эелгеге ажылдап, № 1,2 АТК-лар, Даг өскөдизия-нын эргеледи үр-үдө командирова-тадып турарлар. Өренилгезин каап турар болгаш үргүлүк кичөөл үзөр өреникчилеринд дутайында ол-ла организацияларын бештаар черлери кандыг-даа хемчег алабай турар.

Школазын партия организациязын өреникчилерин составын бүрүн быжыгылаар дээш ол организациялар-биле харылаанын быжыгылаар дута-йында кошмак ажылдаанын, кежээки школазын турар чери оон негелде-лерин хандырып шыдавай турарын, 4—7 кластарын өреникчилерин-ге таарымчалыг студенттар улуз улустар өренириге көчүг таарымча чок болгаш школа кичөөлгөр ко-лунда кежээкинин 12 шах чеди-п турда доостур, а ол үдө хоорайнын автобустары чорувастай бээр, ичкэ-лар маарак чурттап турар өреник-чилерин чавары бергей бээр өренилгө эргелекчин эш Шуманов бодунуң савалына чугаалаан.

Чаа өренилгө чылы эгелгөндө бээр бо каш хонуктарда септелге за-воудун, «Комунутулган», «Тыва тулук» трезиндиге тудуг-септелге эрге-лекчин анжыктары өренилгезин каап турар аларган.

Бо чылдык май айда хоорукүсө-мунд шийтирин эзугаар эш Борисо-вага удуруткан ажылчын аныжакты-нын школазына дуздалар комиссия тургустунган. Бо хүнге чеди ол ком-миссия чүгү-дээ кылбаан.

Ажылдын аныжактарынын өренил-гезин өжидериге чүдө мнда пар-тия организациязын эвөс, база бүдү-рүлгө, албан организацияларын удурутчуларын болгаш партия, ком-сомол организациялары кичөөлгөй салыр ужурау.

1959 чылдын сентябрь 1-де шко-лага нитизи-биле 569 өреникчилег 25 кластарын организастаан, аяа хоорайнын 98 бүдүрүлгө черлеринд болгаш албан организацияларын анжыктары өренип эгелгөн. Школа-га өреникчилеринд өн-е хөй «Ты-ва тулук» трезинден, ИХЗ-дө, «Ком-мунутулган» болгаш № 2 АТК-дан көөп турар.

Өренилгө чылынын өгөзүндө аны-жактарынын өренилгезин каапкан баар чоруп хөй болгаш 4 болгаш 9 кластарын өреникчилеринд саны эвөөжөенин ужурунда ол класт-тар шуут халдыган. Өренилгө чы-лынын дургүзүндө 246 кичи өре-дилгезин калган болгаш чыл төңчү-зүндө 350 кичи арткан. Аныжакты-нын өренилгезин каап турарынын кол чылдагааны болза, бүдүрүлгө болгаш албан организацияларын база чамдык партия, комсомол бол-гаш профивал комитеттеринин удурутчулары оларын өренириге таарымчалыг байдалды тургузуу-дугаагы сактап салбай турарында. Чижээ, хлеб заводу, типография, даарындагы комбинаты өреникчи-лерин дүнеси эелгеге ажылдап, № 1,2 АТК-лар, Даг өскөдизия-нын эргеледи үр-үдө командирова-тадып турарлар. Өренилгезин каап турар болгаш үргүлүк кичөөл үзөр өреникчилеринд дутайында ол-ла организацияларын бештаар черлери кандыг-даа хемчег алабай турар.

Школазын партия организациязын өреникчилерин составын бүрүн быжыгылаар дээш ол организациялар-биле харылаанын быжыгылаар дута-йында кошмак ажылдаанын, кежээки школазын турар чери оон негелде-лерин хандырып шыдавай турарын, 4—7 кластарын өреникчилерин-ге таарымчалыг студенттар улуз улустар өренириге көчүг таарымча чок болгаш школа кичөөлгөр ко-лунда кежээкинин 12 шах чеди-п турда доостур, а ол үдө хоорайнын автобустары чорувастай бээр, ичкэ-лар маарак чурттап турар өреник-чилерин чавары бергей бээр өренилгө эргелекчин эш Шуманов бодунуң савалына чугаалаан.

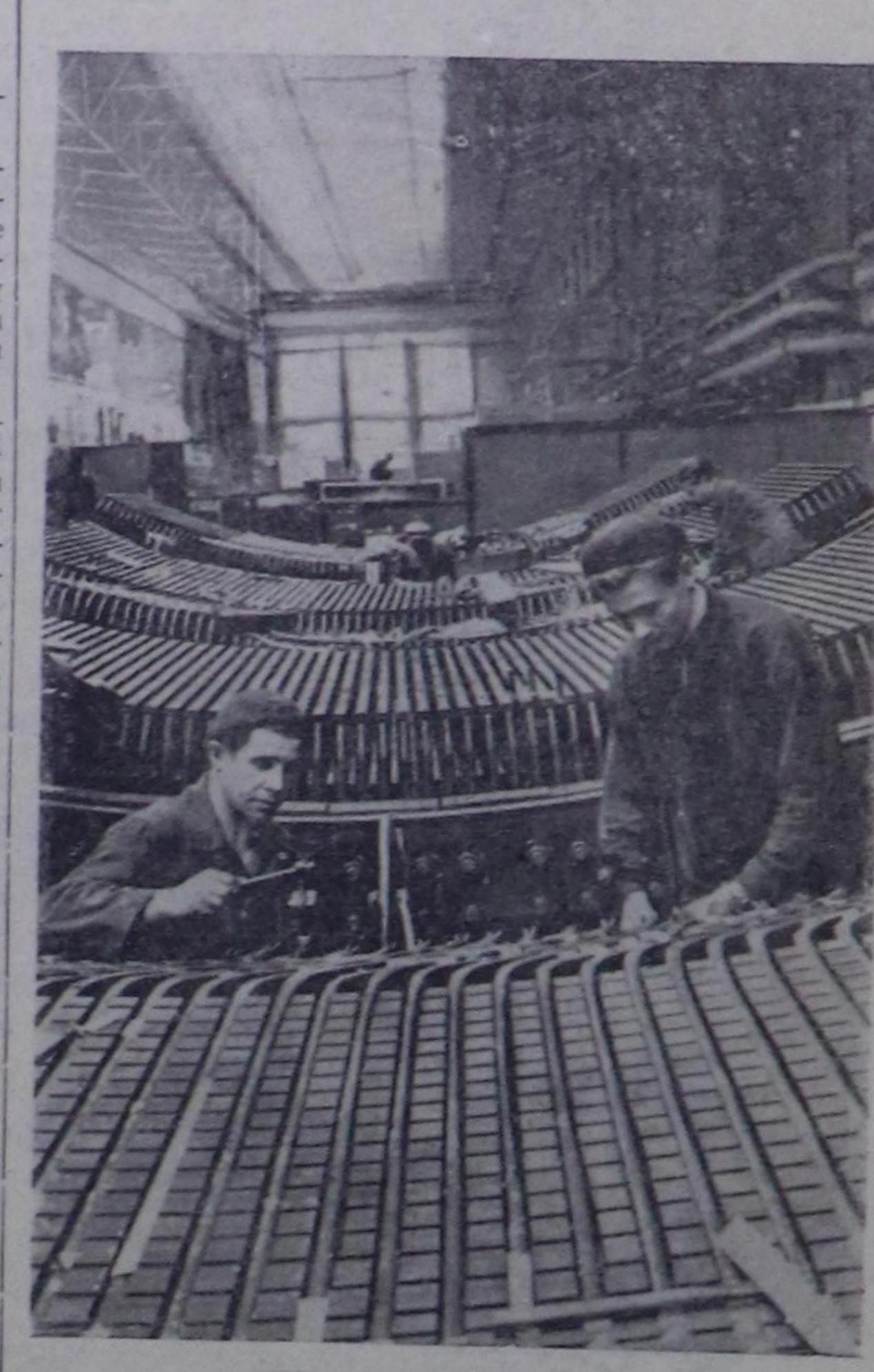
Чаа өренилгө чылы эгелгөндө бээр бо каш хонуктарда септелге за-воудун, «Комунутулган», «Тыва тулук» трезиндиге тудуг-септелге эрге-лекчин анжыктары өренилгезин каап турар аларган.

Бо чылдык май айда хоорукүсө-мунд шийтирин эзугаар эш Борисо-вага удуруткан ажылчын аныжакты-нын школазына дуздалар комиссия тургустунган. Бо хүнге чеди ол ком-миссия чүгү-дээ кылбаан.

Ажылдын аныжактарынын өренил-гезин өжидериге чүдө мнда пар-тия организациязын эвөс, база бүдү-рүлгө, албан организацияларын удурутчуларын болгаш партия, ком-сомол организациялары кичөөлгөй салыр ужурау.

С. МУРЕНКОВ.

Тергин улуз генератор

ЛЕНИНГРАД С. М. Киров атыг «Электросила» заводтун коллективин Братск ГЭС-ке хергелээр 225 мун киловатт күштүг гидротурбиналарын тургузуу-биле ажылдап турар. Энергия машина тургузуучулары машинанын үдөзүн чидирер арганы берип турар хөй саймаланган маашыныларын конструкцияга ажыраткан.

Чурукта: Братск ГЭС-ке хергелээр гидротурбиналарын өзгөн ораап турары. Мурнууда ораакчылар В. Ф. Егоров (солгай талазында) биле А. П. Столяров.

Фото И. Вороновтуу. СЭТА-ның фотохромиказы.

Малга хөй чөмнөр дээш Сиген болгаш силос

Таңды районун «Совет Россия» колхозу мал чөмнөр ажылды күтүр организастап турар. Ол ажыл дүжүт алышканын-биле дашкырлар каа болза-да, күштү шып тургузуу, болдуруп бугу арга-хемчеглерин ап келгенинде ол талазы-биле көргү-зүлгөр багай эвөс.

Сентябрын 15-ке чедир колхоз нитизи-биле 2057 тонна сиениги белеккен. Мал чөмнөгө хергелээр 24 тонна ажыг будук-бүрүнү база кел-белгэн. Бо ажыл агы үдө улам кал-барып, доктамак үш бригадалардан ангыда сген ажалында ылангыч малчынар тус бүрү база илдепкейг киржин турар.

Силостун ылангыч кышкы үдө малга чөмгөр хоолдуу дыкка беди. «Совет Россия» колхоз бо талазы-биле улуз кичөөлгөин салып турар. Силос белекелденеде ажылдап турар бригадалар сөөлүг хүнерге чеди сгенден 3000 тонна, а кукуруза-нын ногаан массазындан 1200 тон-на силосту салган. Ажыл чедикши-киниг ургучулап турар.

Районнарын колхозтары	Сиген	Силос
Току	110,6	110,0
Чөөн-Хемчик	94,0	66,0
Өзүр	92,6	101,8
Эрзин	83,0	101,1
Каа-Хем	81,4	81,2
Чаа-Хөл	43,4	37,8
Тес-Хем	36,8	74,0
Таңды	36,0	55,6
Улуз-Хем	34,8	31,8
Бин-Хем	31,7	41,9
Сүт-Хөл	31,1	71,1
Барыын-Хемчик	26,7	31,5
Бай-Тайга	19,9	53,6
Силостар:		
«Элегес»	92,1	21,4
«Барлык»	69,1	68,4
«Кызыл партизан»	61,3	66,0
«Межегей»	52,5	84,7
«Тинилгө»	49,7	86,1
«Өн»	43,0	28,9
«УТКА 25 чылы»	36,1	17,9
Сентябрь 20-ге чедир областта си-ени белекеленин планы 63,9 хуу ооң иштинде колхозтарга база 53,9 хуу, силостарга 54,5 хуу күөсетпеген. Силос планы областта 55,2 хуу, ооң иштинде колхозтарга 57,8 хуу, силостарга — 48,4 хуу күөсетпеген.		

Өреникчилерин шевин

Эрзин районун «Кызыл сымды» көдө ажыл-агый артелинин Куз-Сайрада бирги трактор-хоуу брига-дыга Сүргү-Будун ортумак школа-зын тоску класзынын өреникчиле-ри 30 кичи ийи хүн шөфтөп ажыл-даан.

Олар ногаан сулапы сөөртүшпаан. 2 улуз сараат кылдыр тургускай. Сарааттарынд бирээни-де 28 тонна, азынны тоску класзынын өреникчиле-

БҮГҮ КИЧӨӨНГӨЙНИ МАЛ АЖЫЛЫНЧЕ

Чаа-Хал районун ажыл-агыйлары малды баш санын өстүреринин күрүнөгө чылынын күөседип шыда-ларын, ичкэнган ам четпейн турар малды канчап чедирин аларын ип айтырып чиди-биле тургустунуп келген. Бо айтырым чөккө чаа район Советинд сессиязына мал ажылынын тускай өртемнелеринд киржилгезин-биле чугаалашкан.

Районун көдө ажыл-агый ин-спекциязынын начальниг эш Агаль-чөвтүн илеткелден болгаш санал-дардан көзүгени болза бо чылдын районун чамдык ажыл-агыйларына мал бажынын улуз чидирилери та-варышканы, оон кырынга төрүүр мал-дарын хөй нуруузуун кызырааш-канын база болганиндан план күөсе-диринге биче эвөс бергедешкени та-варышп келген. Нити района бо чылдын малдын өзүлгезин 1959 чылга денээрге, бызалар 93 баш, хаан оолдары 180 баш, аяллар 1200 баш өскө-дээ бол, чаа хураганнар өзүл-де чок болган, олар харын 1200 баш чедир кудулаан. Мал ажылында байдал, ылангыч «Бурунгаар» кол-хозта дыкка багай болуп турар. Ол ажыл-агый мал өстүреринин планын кайы-дээ чүгүз айы-биле күөсет-пөөн. Инда бөкү мал 47 баш, хөй 436 баш, өңкү 30 баш чедир куду-

Картофель, ногаа ажаалдазынын болгаш белекеленин темпизин дүргөдөдир

Областын болгаш Кызыл хоорай-нын хергелегинде картофель, ногаа белекелени агы үдө оожум чоруп турарын эскерейн эртерип балбас. Чөккү үдө чеди чүдө 331 тонна картофель белекелетинген, а белек-төөр планы үш мун тонна. Кызыл хоорайнын хергелегинде чүдө 390 тонна ногааны белекелгән.

Белекелгән помидор, өгүрөч чүдө 28 тонна, арбуз — 135 тонна, ооң иштинде чурттакчыларга сатканы 90 тонна. Оон ынай мөркөп, өскө-дээ белекелди дык четпес. Кызыл-дын болгаш өскө-дээ хоорайларын чурттакчыларына ногаа, картофель садары кошмак организастаан. Обл-потребсоюзтун белекел аргелели болгаш оон районнарда белекел кон-торалары картофель, ногаа белекел-енин талазы-биле ажылче көчүг кошмак кичөөлгөй салган.

Оожум белекелдин кол чылдага-нын чүдө дие, колхозтарын, совхо-отарын хөй нурууу картофель казып, ажаал аларынча сентябрын ортанта чедир кирбейн турарынды. Элеэн хөй ажыл-агыйларда карто-фельди хол-биле казып ап турар. «Кызыл партизан» совхоз 106 гек-тар картофелин хол-биле казып ту-рар, а картофель казар машинд совхо-тун девискээринде чыдар болгаш картофель ажаар комбайн база ажыл-давай турар.

«Межегей» совхоз 153 гектар кар-тофелин чүдө 30 гектарын хол-биле каскан, картофель ажаар маши-налар бар-даа болза, совхоз оларын ажылдап турар. Ажаалдангы шы-вары багай, хөй картофель черде ар-тып калган.

«Тинилгө» совхоз чөккү хүнерге чедир картофель казып ажаарын кирбей турган. Бин-Хем районда 300 гектар картофелин ажаап алышканы чаа эгелгөн. Барын-Хемчик, Бай-Тайга болгаш өскө-дээ районнарда картофель ажаап алыш-каны улуз оолдаашканын-биле эге-лгән. Ажаалданын мынчаар саада-дыр, картофель сөөк долатка алыскап, үрелип баксыраарыга черде деп чү-дөгө ол районнарын колхозтарынын удурутчулары дүрөөлгөй турары илеткелди.

Бо чылдын картофелин чыгы ажаалдазын багай чурттагындан алаан хөй ажыл-агыйларда карто-фельдин дүжүдү куду. Чүдө садыр организасталары 3 мун тонна кар-тофелин болгаш 400 тонна ажыг сапустаны оон-да өскө ногааларын белекелгән турар. Кызыл хоорай чам-дык ажыл-агыйлардан ногаалар са-дып аларын чаап турган. Илдыг турбуже, харын ол ажыл-агыйлар ногаалар садар хамаан чок, боттары ооң-биле канчап-чөп хандыртынары-нын дутайында дилек кылдып турар. Чижээ, Таңдыда «Тинилгө» совхоз-тун, Каа-Хем районун Ленин атыг колхозунуң удурутчулары оларын ажыл-агыйлары сапустаны өстүрүп шыдаваанын илереткен, боттары-нын хергелегинде ону садип алыр азын универсальдыг баазага дилек кирген. Ол ажыл-агыйлар ногаа-би-ле белекелденеде ажылдап турар.

Дуржулгалыг тудугчу Валерий Чадамбаевич Кунга удуруткан даш-чылар бригадалык берген сөзүн бы-жык-биле ээлеп турарлар. Ол бри-гадазын кижигүңгө коммунисттерин эзу-биле чурттаар, ажылдаар, өренир деп шийтирилгез ам ком-мунисттер күш-ажыл бригадалык деп беди ат дээш демисежин ту-рарлар.

Чурукта: Дашчы

Саанчының сөзү

Бая-Хем районунун «Совет Тыва» колхозунун Сүт-Бажында сүт-баран фермасынын саячылары чеди чылымды ийли чылымда инек бүрүүндөн 1100—1300 кг сүтү саап алып дөш чархып турар. Инектерин сүткүр болуру—олардын оларды дымшыкынын, немелде чегерилгенди ашижериден болган уксазын сайырадырдыдан хамаарып, бо талазы-биле бистин артыл чамдык хем чегерин ап келген.

Колхозтун дээр саячыларынч бйрээзи—Көгээли Сепилбаа саанчылап ажилда-ла 12 чыл ашкан. Ажылдап эгелээнинч баштайгы чылында амаа элэн бергелер таваржып турган. Ийиди болза-да, бергелерге ол торулбай. Инектерини сүдүн көвүдерины ийи-да чик хыл эвес. Саанчы инектерини чарын танып билип, оларын чааш кылдыр чачкытырган, үргүлүт эчк-эвилер өргөлдөп келген. Бо хемчегер болза, сүт саадазын көвүдерины дөгүм дуа болур.

— 1958—1959 чылдарда инек бүрүүндөн сүт саадазынын талазы-биле хүлээлгени күөсеткен мен чамдык чедикширинге ожураарып, бо чылым бир инектен 1300 кг сүтү саап алып деп хүлээлгени албашан, саанчы Натпиг Баражкысты социалистик чарышка кийгырдим. Хүлээлгени күөседип болур арга бар, сентябрь эгезинге чедир менде бымжылдыгын 10 инектерини бйрээзинден 1090 кг сүтү азы 1959 чылдын бо-ла үеи-биле денээрге 60 кг-ны хойу сагган мен деп Көгээли чугулаан. «Бедик-Шонар», «Мийбестиг хүреш-шпиги» деп инектерини бйрээзи-ле хүнде 8—9 кг сүтү берип турар.

Сүт-Бажы фермасы сентябрьга чедир 129.033 кг азы бир инектен-не ортума-биле 717 кг сүтү саап алган. Саанчы Д. Бөрүлбаа инек санындан 1012 кг, К. Натпиг—1059 кг сүтү сагган. Саячылар, кадарчылар кышка белеткенип турар.

С. ДОНДУМ.

Пландан ажыр дүк

Чаян-Хемчик районун «Большевик» колхозу агар-биле кады күрүнеге 1 тонна 208 кг дүктү пландан даш ажыр сагган. Күсүк агарлаашкып-биле М. Белекей ажаап турар 1072 иртериниң бйрээзинден 650 грамм агарын, О. Майнап-Бара, М. Балчыр хой бүртүздөн 550 граммны кыргаан.

Х. АРАКЧАА.

Кадарчының үяү

Оян Саңчат Таңды районун «Межегей» совхозта инек кадарчызы. Ол сес чыл дүргүзүндө ак-сеткилдиг кадарчылап, үш чыл дүргүзүндө саар инектер кадарып келген. Оң кадарчын инектери семес, шымык. Чабын инек бүртүзү хонкта ортума-биле 800 грамм немей семесвен.

Саар инектериниң сүткүр болуру оларынч денгизденден хамаарып, Ичанагаш кадарчы Саңчат бо дугайында бодунун үяүн база кийрген. Совхозтун дирекция чери дүргүлүг кадарчынын паш уда макалап, шаңнап келген.

С. ШОЙЛАА.

Колхозчуларның амыдырал-чуртталгазын улам чаагайжыдар дээш

Колхозчу араатарнын амыдырал-чуртталгазынч культурул денелди улам экижерде талазы-биле СЭКВ обкомунун V пленумунч докталазын амыдыралга боттадырыбашан, колхозчуларнын амыдырал-чуртталгазынч культуруларнын денелди беддер дөш сөөлү чылдарда колхоз баштаар чери алаан хемчегерин алган.

Эң чугула сорулга — араатарны көшкүн амыдыралдан, иштыг-самлар өгерден чаа, сууржун чуртталгаже шпичиндери чедикширинч шпичирлеттинген. Бо чылдын эгезинге чедир бистик колхозко чуртталганың 235 бажынары болган оон аянда культуру-амыдыралдын, бүдүрүгенин өргөжүтү чугула туугулары тугуруп, ажылдады кирген.

Колхоз төвү Бедир-Арыг — колхозчу культурул амыдыралдын чаа сууру аларган. Мына ам 170 ажыг чуртталга бажынары, 160 кижини өөренер чаа школа база интернат, 210 олуттуг чаа клуб, эмнеге-пунктузу болгаш уруглар албан черлериниң, бүдүрүгенин азы-бүрү туугулары бар. Сөөлү чылдарда колхозтун туугу ажылынын кол улаанышын культуру-амыдыралдын, бүдүрүгенин туугуларын калбартирмиче, малчынарын чуртталга бажынары-биле хандырамычче болган сүтү чаагайжылдыгычче уланган.

Колхозтун төв сүт-баран фермасынч кыптаанда болган чайлаанда, чамдык малчынарынч кол-кол кышталарында 69 бажынар тугутууган болган ажылдады кирген.

Колхозчуларнын культурул чуртталга-амыдыралына таарымчалык байдалды тургузары чүгле туугулар-биле оларын хандырап дөшн өт эвес. Маңа кол чүрү болза чуртталганың болган культуру-амыдыралдын туугулары чырык, чылыг бажынар-биле казы чуртталганың бүтү өргөжү чугула эдиле-херекселери-биле колхозчулар четче хандырттыган.

Хову-Аксы суурда

Таңды районунч Хову-Аксы суурунда чеди чылдын улуг туугуларынч бйрээзи «Тыва кобальт» комбинаттын ажылчын сууру чыл келген тууду-на улам өсүп, сайырап турар. Мында чуртталга бажынарынч, бүдүрүгө, албан черлеринч туугулары дүргө темп-биле чорутууну турар. Улуг электрстанциянын бирги элчүе ам удаас ажылдады кирер деп турар. Суурунч кудумчула-

турар ужураут. Бо херекке шпичир-лиг ролду колхозтун туугулар бригадалы, бажынылары ойнаар. Ичанагаш ол аялыга боттарынын мергежили эки болган онлашкан херекке ак-сеткилдиг, кызыкмаккай колхозчуларын шпичил, быжыглаш, өргөжөк чугула чепсек-херекселер-биле, тырттар күштер-биле хандырган. Эш Адыл Самданга баштаган колхозчу туугуларынч оң амы ажыг үеде чүткүлдүг, өрөшүдүргү ажил-ажиниң үре-түнаели чүгле бистин колхозта эвес, а районда беши макталдыг. Колхоз төвүнде барык-ла бүтү бажынар кышталыг (4 бажындан өске), кладокаралыг болган херим-кажаларыг. Чунар бажын, хлеб бажынар чер, электрстанцияны, туррум кино ажылдап, колхозчуларынч ажылалды турар. Чаа өөредиге чымы-биле колхозчуларынч 230 уруглары колхозтун чеди чыл школында өөренип эгезээ, оларын шпичинден 81 уруглар күрүениң долу хандырылгасында, яслиде колхозчу-аратарнын уругларын культурул кижизилдеге турар.

Колхозчулар боттарынын чуртталгазынч культууразын бедилеп, байшыладыг, арыг-силлиг чурттары дөш чүткүлдүг ажылдап турар. Кыжынч өг-бүлезин төөзүн артелининч ажил-херезинге идеклейгир кижини, чыл дүргүзүндө хой күшүненин ажылдап ап турар болурунда чуртталга-амыдырал каас-чараш, байлак, көлгүл болур.

Бедир-Арыг суурун Ленин аттыг болган «Чаа амыдырал» худумчуларында колхозчуларнын бажынары арыг-силлиг, даштында палисадниктиг, миңа иштанын, чечектерин тараан. Сонгаларнын рамаларын бадаан, иштин доктамап чутайлап турар, шалазы бүдүртүнгөн, плиталарыг, демп орун, стол, сандылар, чунар демп, стол шыгы чижектиг культурул амыдыралдын дерг-херекселери-биле хандырттыган. Ды-

рында маңалжып турар автобустар пассажирлерин кол-кол черлерге чедирип каап турары конучу өрүчүгүт. Моон сонгар суурда автобус доктар черлерге узун сандылар кылып, таарыштыр деририн күрөөр мен.

Бо ажылды кыска хуусада күөседир суурунч бүтү чуртталгачыларынч дика таарымчалыг болур.

Д. ШАЛЫК.

ЧАА ТУДУГЛАР

Кая-Хем районун «Совет Тыва» колхозунун баштаар чери туугу ажылынын талазы-биле сөөлү чылда элөөн хемчегерин алган, туугу бригадалынч ажылынын дугайында бригадир иш Мунжуктун илеткелини туралында чугулаашкан доктаргай шпичирин үндүрүп турган. Шпичиринч күөседиз багай эвес.

Туугулар 16 чуртталга бажынын туткан, ажылдады кирген. 30 бажынарын кышалаан, оларынч кладокаралын, херимнерин база кылган. 36 кижин хары угда чегенени болур бир чаа столовааны, кижини эмнегезиниң салбырынч ба-

жынын октябрь 1-ге чедир туугу дооспаш, ажылдады кирген турар. Бажынылар пионер лагеринч 3 корпустуг туугун, бир черден бир черге бусмак кыжуруп чорур, чаа адарга барганда элпег тургузуп амыр 2 бажынчгышты база кылган.

Колхозчуларынч хууда бажынар туугарында болган сентябрьга колхоз баштаар чери болур-чогур ду-алтамчынын көргүзүп турар. Дөрт аал ишти чуртталга нинти чуртталга бажынынч туугу ам удаас доос-тур. Язы-бүрү элөөн туугуларын кылыры планда эле көрдүгөн.

Б. БАЗЫР-ТАРАА.

ка хой колхозчу өг-бүлезер патефон, даараныр машина, аш-чем болган хеп сугтар шкафта, радиоприемник, чадаг терге, мотоцикл чергелиг үенлиг эт-херекселерин сазып ап, ажылдап турар.

Кино, радио, солун-сеткүүлер болган номер колхозчу өг-бүле бүрүзүнү культурул амыдыралынч эң чугула херектели апарган. Ичанагаш чоллачы Төмбү, туугулар И. Давырын, Сувадин, хой уруглары не Н. Сувак, төв сүт-баран фермасынын илек кадарчыны Ч. Баткар, саанчы А. Хавак, инек кадарчыны И. Чагын-оол болган өске-да колхозчу өг-бүлезеринч чуртталгазын — бай-мыладыг, культурул амыдыралынч боттуг үлегер-инжээ болу берген. Ол болза нинтиге ажыктыг кызымаккай күш-ажылдын үрүтүнели-дир. Эки чурттар төлөөдө, эки ажылдаар херек. Амыдырал-чуртталганынч хараж-кымыл күш-ажыл каастаар деп чүве маржылды чок.

Колхозчуларынч амыдырал-чуртталгазынч культурул денелдиңиң өтүлгезин колхоз бүдүрүгезининч ажилдарыга оларын киржилгезин идеклейжиктен. Чеди чылдын ийгилиги чымыла алдыган социалистик бот-күлөөлгелеринч күөседиз дөш демисешпашан, бистин колхозчуларынч өргөк чеди айларынч дүргүзүндө колхоз бүдүрүгезининч азы бүтү адарларында 102.889 күш-хүннерин ажылдап ап, 244600 рубльди авансызы алганар. Ол болза өргөк чылдын улусунч денелденди дика ажип турар.

Колхозчуларынч культурул амыдырал-чуртталгазынч улам экижерде талазы-биле ам-даа чедир кылдынмайнч турар ажылдар бисте бар. Ичанагаш малчынарынч культурул чуртталгазынч денелди беддеринге онза кичөөңей салыры негеттинип турар. Төв сүт-баран ферманың электржикилерин болган радиоула-рын, анаа чунар бажынын, хлеб бажынар черин туугарын планна алдырыбаша-даа, боттандырыбан бис. Ногаа тарымгалын колхозчуларынч бажынарынч чанында үчүстөүгө калбартирмиче чогур сагым салдырмайп турар.

Культурул байлак амыдырал-чуртталганың үер дөгү колхозко нинтининч ажил-ажынын улам хөжү-дери болур.

И. БИЧЕ-ООЛ,
Тес-Хем районунч «Чадраа» колхозунунч даргазы.

Бий-Хем районунч «Тилкеге» колхозу хойну тарым бөвөздөрүн чорудуп турар. Сесерлиг уласту-гунга сентябрь болган октябрь айларда 1700, а ноябрьда 1200 хойну тарым бөвөздөрүн планнаан. Мына хун бүрүде 70 — 80 хойну тарым турар.

Анык санитарка Оян Чечекма бо аялыга ийи чыл кырык келген болган эки ажылдап турар.

Чурунта: Оян Чечекма.

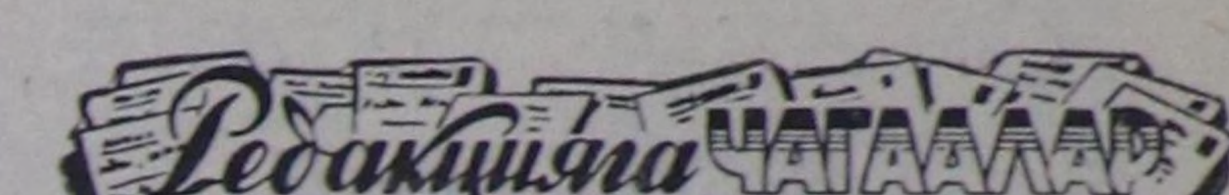
Фотогу Г. Сиригинниң.

Кышка белеткел

Ирт кадарчымы Салчак Доржу нинтинич мал ажылын хөжүдери дөш конучу кызыкмак ажылдап турар. Кышка удур 500 хой кирер чылдыг кыжаны хойжу бодуну күжү-биле туткан, 8 тонна сигенин кеш-кеш, бөлүп сарыттаан. Оң кыптаа арыг-дешер, кыштап кажаларын ол бөдү дефинфекциялаан.

*Колхозтун девискээринге 1959—1960 чылдарынч кыжымдында улуг хар чатпаш бергездешкин таваржып турган болза-даа, Салчак иртерин эки олардып, немелде чөм-биле хандырып турган менди кыш ажыруу-на. Бо чылдын иртерин ол эки семиртке, оларын хр кыш ажырап дөш ам-даа боттуг хемчегерин алдыр. Оон кодамында 396 ирт бар. Бир ирттен-не 3 кг дүктү ол кырыгып алган, хой бүртүздөн 2200 грамм дүктү кырыгып деп хүлээлгит турган.

И. УСПУН-ДОРЖУ,
Бай-Тайга районы «Малчин» колхоз.

Кино көргүзери-биле кызыгаарлаттынгаш...

Кая-Хем районунч Кунгуртут суурда көдээ клубту бо чылдын эгезинде Кунгурта бажыны кылдыр эде организастан. Оң ажылдакчыларынч тускай бажысти, уран чүгүлүдүкүзүн немезен.

Чон ортузунда культуру-массалыг ажылды экижерде дугайында айттырып мында чогур негезденге четпейн турар. Кунгурта бажынынч септелген болган өтүлар жыжын белеткээр дугайында колхоз баштаар чери, көдээ Совет болган Кунгурта бажынынч директору Никита Баган кандыг-даа хемчег албайн турарлар.

Кунгурта бажынынч ишти хир-лиг, штуратура чок, херим кылдырмаан, оң чанында тараан чатгыс-даа мын чок. Мында хөжүм херекселери, хал-шылдыра өске-даа ойнаар чүдүлөр чок. Кунгурта бажынынч ажылдакчылары боттарынын планын чүгле кино көргүзери-биле кызыгаарлаттын турарлар. Ичанагаш, бөседээр ховар. Кунгурта бажынынч тематиктиг көжөөр, колхозтун муражчыларынч дүргүлүгүзүлүшүм ужуражылга көжөөрлери болбайн турар.

В. ТУМЕН-БАМР.

Тууйбу четпестеэн

Өвүр районунч «Торгалыг» колхозун Чая-Суурда тууйбу бүдүрүгезин ажылда-ла 6 чыл ажып турар. Тууйбу бүдүрүр чер колхозтун ийи суурун чылдык-на тууйбу-биле хандырып келгени бидилтир болгай.

Бо чылдын тууйбу херезлөр черлеринч база колхозчуларынч саны көвүдөн. Нинтинич ажил-ажылында чүгле школага, өмөлге салбырынга, уруглар садында болган магаларынч бөези 60 муң тууйбу херезлетинер турда, тууйбу бүдүрүгезин чедиппес, эвөш тууйбу кылган.

Оң бүдүргөн тууйбузу алдан муң хире бар-даа болза, а колхозчуларынч чуртталга бажынарынч пек-каларынч септээринге болган чаазы-биле кылырынга 50 муң тууйбу хе-

режлеттинген. Кыш келген, тууйбу беддикшестен. Ичанагаш колхозчуларынч тууйбу-биле дүргөн хандырамынч хемчегерин алаа чогур. Бүдүргөн тууйбуунч шынары коду: тууйбу хөптөр херексе дең-деки эвес, кылдыган тууйбулар узунуңт, кыскалыг болган бир дески эвес, чугу-даа, кылым-даа, быжыг эвес, хээрөө конучу. Мындыг тууйбулар-биле пекча кылыра чыл четпес урелин калыр чүдүлөр бар. Тууйбулун шынарын ашижер дөш демисешсе эки. Көдээ Совет, колхоз баштаар чери тууйбу бүдүрүр кижилеринч билин беддерин чугулаалп көөр ужураут.

С. ТАНСВ.

Пассажирлер аргыжарына таарымчалыг байдалды тургузар

Кымыл биле Тараз арамында чоруп турар автобустун чолаачылары боттарынын хүлээлгелерин ак-сеткилдиг эвес күөседип, автобустун чорур шпичин шын сагыбас, чамдыкта доктар черлеринге беши автобус туугуспайн баар таварылгаалар сөөлүгү үеде хой удаа болуп келген. Чижээ, сентябрь 6-да Кызылдан чоруткан № 56-19 автобустун чолаачымы Турганга келгеш, анаа Таразга баар дөш 14 пассажирлер манай турда-ла каттаар дөш кижилерин

олуртуп алгаш дедир халкым. Пассажирлер чолаачыдан оларын Таразга чедиринч дилөөрге: «машини мезини-дир. Кымын каза-даа чедирерин бөдүм билер мен» — деп каржылааны харымлаан.

Күрүенин өчүтүн бодунуң ху-зунда эди деп көрүп, оон ажык-кө-чүк үндүрүп аларын бөдүр мындыг чолычыларга кемече хүлээлгирин чон негеп турары чөгүт херек.

А. БАЙНАРА,
«Өк» совхоза.

Парлаттынмаан чагааларнын изи-биле

Чаян-Хемчик районун «Октябрь» 30 чылы колхозунун даргазы эш Самдан бо чылдын февраль 27-дө үнген № 47 «Шында» «Техниканын камны адилээр» деп эгезиг эш Се-вельниң корреспондентизына уду-рулап, ол шүгүмүзүлде четпестерин дүргөн сайдаларынч улуу, харын авторга түңкөл фактылар берген дөш каныг-даа буруу чок чамдык колхозчуларынч бүрүүдө, ажылдап турган черлеринден үндүрүп, кемчек хүлээлгит турарынч дуга-йында база чолаачы Салажык ук парлаттынган корреспондентизинч

авторунга кыжанып, хой-нинтининч өчүтү автомашиналы камныг эди-лейин, ак-сеткилдиг эки ажаала-байн турарын илереткен чагаалар редакцияга келген.

Редакциянын чоруткан материялы СЭКВ Чаян-Хемчик райкомунч секретары эш К. Дилгизтеги харымлааны-биле алыра, колхоз даргазы эш Самданың-даа, чолаачы эш Салажыктын-даа талазында илереттинген четпестер шын болган. Олар буруузун билинген болган оларга партия талазы-биле хемчегин хүлээткен.

КОЛОНИЗАТОРЛАРЫНЧ ЭЖЕЛЭШКИНИНЧ УРЖУНТАРЫ

Колониализм Африканың улустарынч амыдырал-чуртталгазынын бүтү талазында аар-берге байдалды артырган, оң улустарында санат-тымак ядал-түргөлдиги хилинчек-човулыны бөдүргөн. Африкада кастыкмы турар минералдыг чир-эттин чүгле сес хузуу ол дикпе артар, а оң артык 92 хузуун капиталликтиг чурттарыг үндүр сөөртүп турар.

Африкадан көдээ ажил-агыр про-дукциязынч болган минералдыг курлавыларынч үндүр сөөртүшкүнүнч нинти хемчээли үргүчү өүзү-ла турар бол, африк чурттарың үлөтүр бараанынын сазып алырынга өргөжөк чугула даштык ашканын саны өөсейн турар. Шах мындыг чорук даштык монополистеринч сазып ап турары африк чир-эттин ор-тек-үенерин Африкада доктаадын турар эвес, харын капиталликтиг монополистарынч баштаар черлеринч кара-турамы-биле доктаадын тура-рындан болуп турар. Африк күрүне-леринч национал ашк-ахрегизининч хой кезин хергелде бараанынын кийр сөөртүгүнө үни турар, чүгө дөдөгө техниктиг кадрларынч чогур болган ашк-ахрегизининч кед-дергей чедикшенинч ужурунда ол күрүшлөр боттарынын бүдүрүгелеринч ажылдадып күш четпейн турар-лар.

Африканың чурттакты чонуунч сезен хузуу көстүп көрбөзүн ядалды, куртулашынынч байдалында турар тараачынар бооп ту-рар. Колонизаторлар тус черинч өн-өүнегиди чүвезин — оң черин эже-деп алганнар.

Ол мынчак африк ажылчынар тергин аар-берге байдалдарда чурт-тал турарлар. Олар европейки бол-гаш америк капиталликтиг бүдү-рүгдө черлеринде хүнде 10—12 шактарынч иштинде ажылдап турар-

лар. Ажыл төдөрининч хемчөөдери Африкада ажылга мергежил өзүгар эвес, харын кижиниң кезиниң өңү өзүгар доктааттынган. Африк про-летарийинч ажыг төдөрининче алыр шалымы ак кештиг ажилчынынч алып шалынчын 15—20 катап, а ол дилип чамдык чурттарында 50 болган беши 100 катап эвөш бо-луп турар. Африк ажылчынар бар-кы доозаы социал хандырылганы албайн турарлар.

Африканың ол чер чурттуг чо-ру-дун ортузунда халдамдыглыг азыр-лар аалок улуг хемчээлдин-биле не-терөө. Аштан болган азырлардан уругулар дика кыжылдап турар. Төртүттүн дөрт африк уругуларынч бйрээзи-ле бир хар четпейн өлүп турар. Ол болза делегейде эң хой уругулар өлүмүнч бооп турары оң. Тус черинч чонунуң чүгө чеген-чегези кезин өмөлге дууламчызын ал болулар. Колонизаторлар чыры-дышыктынч негтерөөринге моонда-ктып турар. Африканың чурттакты чонунуң кол нуруузу үжүк-бижик билбес, карангы бүдүтүк.

Хой-хой африк күрүштерининч ол чер чурттуг чошу анаа бүдүн поли-тиктиг өргөлери болган хостала-чаңнап шыдалайн турарлар. Чүд дөдөгө — ол черинч чонунуң сонугу э-гежи чок, бот-башкартыларынынч өргөннери болза мын чок, «кандыг-бир национал организациаларын болган дүфөвилелдерин тургузарын, ишти-гилер болган хурулдан кылырынч ол черин чонунга хөрүп каап.

Ичанагаш мурунугузын дөт империалистер ам Африкага ичначар чаңнап шыдалайн турарлар. Ипе-риалистер калар өпчө, түр үениң дү-жүп беринширини кылырынче кирип, «ангылап чаргылаш, оон чачырып тур» деп боттарынынч ашк-ахрегизининч ажылдап турарлар. Им-периалистер колониаларда тус-тус аймактарынч боттарынынч арамында (Төгүзү 4-нү арында).

АФРИКАНЫНЧ ОТТУУШКУНУ

Африкада хосталганың херемч чырыктылаан берген. Империализмге дарлашып бажындарган африк улустар шуут оттуп келгенер. Колониалдыг кулданмышкындан боттарынынч хасталары дөш олар шпичирлиг туугушкунунче көдүрүлп үнгенер.

Африка болза девискээр талазы-биле чер бөмбүрээзиниң кырында (Азиянын соонда) ийи дугаар дөш болур-дур. Оң чурт шөү 30 миллион дөрбөлчүн километрге депне-жир, а чурттакты чоңу—220 миллион хире кижин. Африканың делгем девискээринде кол нуруулайында ашавтилер, йорубтар, эвелер, даго-мейлер, бакогнолар, лаганадлар, су-ахилер, зуустар, мажоннар, маля-гаштар, арабтар болган өске-да на-ционал аймак-өзүк улустар чурттан турар. Чурттакты чоңуң чегенчиг кезил, дөрт чугулаарга, чүгле 2 хуу херезин европейкилер а ол иш-каш Африкада чурттай берген ин-дийлер элеш турар.

ТӨВГҮНҮН АРЫННАРЫ

Африка дилипч төгүзү анаа ак кештиг кижилеринч чеди бергенден эгелээр деп колониалторлар бадыкпап турар. Расисттеринч «теориязын» өзүгар алыра, африк сөөктүг кижини эртин келген төгүзү чок, Сахараның эленинч черлеринден муруну күчөш ш-блүп чоруткан Кара Африка кижилери болза кажан-даа дриг амтынаарынч денелденден өдү көдүрүп көрбөзүн район бооп турар.

Шынында, европейки эжелекчи-леринч Африкада чедип келирининч ырак мурунда-ла, африк улустар бодунуң үе-шандаа бедик сайыраптай болган бодунуң амыды-ралчы материялдыг культууразын тур-

гусканнар. Ол дугайын чамдык бур-жууа эртенденер беши шын үенелер көрүп турарлар. Эң бети дөдөгө-ле бистин аравакка чедир беш муң чылдар мурунда, чүд дөдөгө деле-гейинч артык кезин, мылангы Евро-па ам-даа хевирлеттингенинч байдал-га турунда-ла... египеттер кайган-чык улуг чогаал-тургузушкунунарны кылып алганнар, харын ол улуг чо-гаал-тургузушкунунарнынч чамдык шы терле көстүп көрбөзүн болган катаптышман бооп турар — деп, француз эр

Совет чазактын медеглели

Лаоста болушунарга холбашты Совет чазактын медеглелинде чу- гаалап турары болза: ССРЗ-ниң чазак Индий-Кыдат талазы-биле 1954 чылдың Женева чөвүлел хуралынын иржиңкичи болгаш үн чөвүлел ху- ралдың даргаларының бирээзи болганумурунда Лавостун иштиги херек- теринге АКШ-тың болгаш агрессия болуғенининиңн СЕАТО талазы-биле оң эвилелчилериниң кара-туралында холгарлаашкыннарынның барым- дааларын аңаа көрүп олурар аргазы чок.

Лаостун нейтралдык политикаже шилчириңче чүткүлүңге эптежи- рин күзөөс болганы-биле Каттышкан Штаттар болза парламентиниң болгаш улустуң идеягелин алган Суванна Фуманың чазактага удур үймээни- нн организастаарынче бодунуң чалча шившишинниң ыдалап турар апарган.

Оң-биле чергелештир дурум буугар чазактага удур үймээни баштап турар генерал Фуми Носавананың кол ролюн чажынар дээш бар-ла арга- ларны хереглеп турарын медеглелде база айткан. Ыңчалза-даа үймээни- чилерге америка ашха-хоренгиниң, чепсертениң болгаш ок-чөмөктениң хайу-биле изеп турары, а ол ышшаа америк шериг чөвүлелчилериниң үймээни ширегилерде болуу-биле аажылап турары амгы үеде шуут-ла билдирип апарган болгай.

СЕАТО-нун талазындан «Лаоска хөдөлүр үези иелген» дээр дугайында чулуруушунар СЕАТО-нун удуртунчу амылдамчаларында улам-на хайу-биле дыңналып үнү турарынче Совет чазак кичээлгеин салып тур- гар. Бо талазы-биле Мурнуу-Кыдат далайже, Лаостун чоогунче авиано- сөттөри, эсиктерини, транспорт болгаш десант судноларын далай шри- гилери-биле кады чорудар деп АКШ-тың шийтирилээни оңдз кичээлгеи- нн көрдүрүп турар.

АКШ-тын болгаш оң хамаарылазында Таиланд база Мурнуу Вьет- нам дээш ышшаа ыңгыч чурттарыны бо ышшаа үлгүдөшкөнү Ирий- Кыдат болгаш Мурнуу-Чоон Азияга тайбының хөрсөңгө дына айыыл- дыг дээрин Совет чазактын медеглелинде медеглээз.

(СЭТА).

КНО-НУҢ ЧИҢГИНЕ СЕКРЕТАРЫНГА

Профвеледериниң Бүгү-делегей федерациязының чагаазы

ПРАГА (СЭТА). Кол Ассамблея болза ажалчы чоа массаларында чүткүлүн болгаш тура-соруун бар- мындаалап көргөш, улустар аразы- ның байдалын экинжерине деткиче кылдыр дээрине Профвеледе- риниң Бүгү-делегей Федерациязы бүзүрөп турар. Чогум-на оон жу- рундан бодунуң 101 миллион кежи- гинерини мурундан оларны чу- күдүн болгаш негедезин илереди- рин ПФБ бодунуң хулаалыгы деп санап тур. КНО-нун Кол Ассамбле- язын XV сессиязын «ажиттын- ганын» холбаштыр КНО-нун чинги- не секретары Дак Хаммаршельдеги Профвеледериниң Бүгү-делегей Федерациязынча чагаазында ыңыраап чугаалаан.

Ол чагаада оон ыңай чугаалап турары болза: делегейини үшкү дайымынча кыжындыктын уу- таарына болгаш улустар аразына болуу тайбын кожа-хөлбөз догу- наашкынны хандарының чепсеге- ленининиң дүжүрери дээрге эңи- не ажиттык болгаш эңи-не шын арга болур дээрине бугу чурттарыны ажалчы чоңыраа болгаш профвеле- дериниң чанчы-биле бүзүрөп турар. Соң дайымын болгаш чепсеге- ленининиң ыңыраа бугу чурттарыны аар-берге дүжүрүлүшкүндө биле болган төлөөнүн чепсегит күш- терин, чепсертени болгаш шериг боджеттерин уузкаары, а ол ыш- каш шериг экономиказын тайбын ажил-херектерге ажилгаары бугу- де улустарын амдыралык болгаш ажил-ажиниң хандарындагы дыка экинжеринге деткичелиг бол- лур деп профвеледерини санап турар.

Кол Ассамблеяны мурундагы сессиязында көдүрүп турган айты- рыг—чепсегеленинин дүжүрери- ниң айтыры 15-жыл сессияны ки- чөөлөгенин төвөгүе турар ужурут деп болгаш холбаштыр ажалчы чоң- нар болгаш профвеледерини база санап турар.

Бо айтыры талазы-биле Кол Ассамблеяны 14-жыл сессиязында резо- люцияны херек кырында боттанды- рырында дузалыг кандагы-даа сана- дарыны азы шийтирилери Профвеле- дериниң Бүгү-делегей Федерациязынча чагаазында ыңыраап чугаалаан.

КНО-НУҢ КОЛ АССАМБЛЕЯЗЫНЫҢ XV СЕССИЯЗЫНДА Н. С. ХРУЩЕВ КИЧЭЭНГЕЙНИ ТӨВҮНДЕ

Сентябрь 20-де кежээки хурал

НЬЮ-ЙОРК. Сентябрь 20. (СЭТА). Хуралдың ағаларына чедир ийи ми- нута четпей турда-ла Н. С. Хрушев хей санвың чурук тырттырыкчыла- рынча үдедип алгаш, аалга кирип келген болгаш бодунуң олдуңга олтурушкан. Совет төлөөлөрүнүн баш- тынның ылаптым корреспондентти- лериниң оңа кичээлгеин бодунче көрдүнгөн, чүге дээрге ол үеде төлөөлөрдүн дөрттүн үш кезин ху- ралга ам-даа келгелек турган. Тус черини-биле кежээкинн 8 шак 55 минута (Москваыны-биле сентябрь- ның 21-де эртенгиниң 3 шак 55 ми- нута) турда кежээки хуралды эгел- дөөр дугайын дарга чарлаан.

Чехословакияны Социалистик Республиказынн төлөөлөрүнүн баш- тын президент А. Новотныйга эсе берген. Хамаарышпас элөөн хей чаа күрүлөрдүн, ылаңгы Африка дитти күрүлөрдүн КНО-га хулаалы ал- ганынча Алжырын Улус Республика- зыны, Болгарияны Улус Респуб- ликазын, Чехословакияны Соци- алистик Республиказын, Венгр Улус Республиказын, Польша Улус Республиказын, Румын Улус Республиказын өмүзүздөң байыр чедирини төлөөлөттүргөн мен деп, А. Новотный медеглээ.

Африканың Алжыры. Латин Аме- риканың элөөн хей чурттары коло- ниялдык тергидеңшиңнин алаанга мынчага чедир туруп, Каттышкан Национал Организациязында ботта- рыны олуттары ам-даа эзелп шы- давайы турарына хомудаашкын А. Новотный илереткен. Национал- асталгалдык демисел болза, кичи төрелеткенге бужар чүдү — коло- ниялдык шунт ашкан турар бодунуң эңис тилелегени улаас байыраар дөңгөңгө чыгышмай турар быс деп ол медеглээ.

Югославияны төлөөлөттү По- пович, КНО-нун чаа кежигүнери- ге байыр чедирбишаан, Африканың улустары хамаарышпас чорук дээш

Сентябрь 21-де хурал

НЬЮ-ЙОРК. Сентябрь 21. (СЭТА). Нью-Йорктун-биле 10 шак 45 ми- нута (Москваыны-биле 17 шак 45 ми- нута) турда КНО-нун Кол Ассамбле- яның XV сессиязында совет төлөө- лөрүн баштың Н. С. Хрушев эр- тенги хуралга киржири-биле КНО- нун албан кылдыр бажынында чедир келген.

Н. С. Хрушев сессияны киржи- чилериниң болгаш пардалга төлөө- лекчилериниң кичээлгеиниң төвүн- де болуп үргүлчүлештирди. Н. С. Хрушев кайнар-даа баарга, кор- респондентилер болгаш чурук тырт- тырыкчылары оон соо-биле соксаал чо- ка кады эдерип чоруп турар...

Совет төлөөлөрүн баштың Кол Ассамблеяны хуралдаар элениңа ки- рип келгеш, совет төлөөлөрүнн сто- лунга барып олурарын.

КНО-га чаа кежигүнер хулаалы алганы-биле холбаштыр хуралдаар аалга төлөөлөрдүн олурар олуттары- ның чурум эскерилген. Совет төлөө- лөрүнн столу ам мырышыл-да зал- дың төп ортуңа апарган. Эске-даа хей-хей төлөөлөрүн баштыңыры Н. С. Хрушевтин чангына чедир кээп турганар. Инди төлөөлөрүн баш- тыңы Менон Н. С. Хрушевка байыр- лык медиция чедирип, оон-биле чу- гаалашкан. Оңч даразында олар ка-

боттарының демиселге чазактаан эвес дээрин медеглээ. Югослав төлөөлөрүн болгаш эске-даа чурт- тарын чамдык төлөөлөрүнн ажи- рынча таарымчалыг эвес байдалдар- ның Каттышкан Штаттар тургускан деп Попович чугаалаан. Моон-биле холбаштыр чогуур сагындыртын күрүнө секретары Гертгерге кирген болгаш ол дугайын Каттышкан Штаттардың президентизинге дыңла- рын дилөөн мен деп, Попович айткан.

Ливаның төлөөлү, Каттышкан На- ционал Организацияны чаа кежи- гүнерин хулаалы алганынча байыр чедирбишаан, чамдык колония туут- тарын бот-аргенин ам-даа хулаалы карбейи турарын сагындырган. Ев- ропаның барымы талкы чурттары- ның болгаш Соңу Американың хөг- жүлдөш Африканы болгаш Азияны кедегерге мөлчүп турарын күслөйи болгаш боттаткан болгай, ыңыраага ол диттерин улаустары эдегед, түрөг- делден, бижик билбес чоруктан ка- чыгдарын мынчага чедир үргүлчү- лөшкөн турар деп Фуад Аммун медеглээ.

Оон даразында Португалияны, Пакистанын, Ливияны төлөөлек- чилерини чүге чугаалаанар. Кымы- даа төлөөлөрдүн чанкышкыч чүге чугаалап эгелдөөргө дораян-на эш Н. С. Хрушевка башташкан совет төлөөлөр эске-даа элөөн хей төлөөлөр- биле кады хуралдаар залды кагыш чорупканар. Ол-ла дораян совет төлөө- лөрүн баштың Н. С. Хрушев бодунуң турар черинче чорупкан, а төлөөлөрүнн кежигүнерини КНО-нун кежигүнеринге чаа күрүлөрдүн хулаалы алганы-биле холбаштыр төлөөлөрүнн санаалары үргүлчүлөп турарын залга кылап кирип келгенер. Эфиопия, Пакистан, Гвинея, Су- даан, Греция, Турция, Гана, Марокко, Индонезияны төлөөлекчилери са- вал бергенер.

Элөн түр үеин дүргүзүдү Н. С. Хрушев югослав төлөөлөрүнн кежигүнери- биле чугаалашкан, ам ол төлөөлөр- ниң столу совет төлөөлөрүнн столу- биле кожа турар.

11 шак 07 минута турда сессия бодунуң ажалы эгелдөө. Дугу чаа- ла КНО-нун кежигүнери болган чурттарыны төлөөлекчилери эртеңги хуралга санал бергенер. Бир дугу- рында Камерун Республиканы даш- тыкы херектер министр Шарль Ока- ла сес алган. Ам амык күрүлөрдүн ботталдыры болза, колониялдык тергидеңшиңнин даргалыны элөөн миңчага чедир кагышпап турарларже көрүнгөн деп ол чуга- лаан.

Оңч даразында Того республика- ны болгаш Мальгаш Республиканы төлөөлери санал бергенер. Политикти хамаарышпас чорукта алган сөөлдүң экономикагы хамаарышпас чорукта чедир алгын эргөжөк чүдү- да деп мөөң чүртүм санап турар чү- ге деп Мальгаш Республиканы төлөө- лекчилери Ракотомалаа медеглээ.

1960 чыл болза, организацияга чаа кежигүнерин хулаалы алганынн түнелдиге КНО-нун элөөн калбар- ганынн чылы болуп, төвөгүе кирер

дээрин Сомали Республиканын төлөөлекчилер медеглээ.

Дагомея Республиканы, Нигер Республиканы болгаш Устүү Вольта Республиканы төлөөлекчилери хармы кылдыр база чүге чугаалаан- нар. Каттышкан Нацонал Организа- цияның амык сорулгаларын чедир алгырыга күштерин харамнашпаан болгаш оң ажалында боттарының салымшыкын кирирери олар аза- заанар.

Чаан Сөөгү Эрик Республиказынн төлөөлекчилер КНО-нун кежигү- нүңе оңч чуртуун кандидаттарыны санаалдан күрүлөрдүн төлөөлөргө өөрүп четтиргенин илереткен. Мөөң чүртүм КНО-нун ажил-чө- рүдүгүзүгү бодунуң эвеш-даа бол салымшыкын кирирер деп Чаан Сөөгү Республиканы төлөөлекчи медеглээ.

Хурал доостур чедип турда ССРЗ- ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дар- гасы Н. С. Хрушев хуралдаар залдан үнүп келген болгаш кезек болганда машинага олуруп алгаш бодунуң ту- рар черинче чорупкан.

Найысмыла Бразавиль болуп турар Конго Республиканы, Габоң Республиканы, Төп Африка Респуб- ликазын болгаш Кипр Республка- нын төлөөлери санал берген сөөлдү- де сессияның даргазы Кол Ассам- блеяны эртеңги хуралының халды- ганын чарлаан.

НЬЮ-ЙОРК. Сентябрь 22-де. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблея- нын сессиязынн сентябрь 21-де хулаалы хуралына хун чүртүмүнчү айтырылганын чугаалашып көөрү үргүлчүлөп турган. Чеди комитет- териниң даргаларын соңугуру-биле холбаштыр Ассамблея ол комитеттер болуп эөлөг-биле хуралдап турар. Бирги комитеттин (политикти айты- рылг болгаш аймак чок чорукту айтырылганын талазы-биле) даргазына Цейлюнун төлөөлекчили К Корея, тускай политикти комитеттиң даргазы Гантиня төлөөни К. Огюст олур соңугуттурган.

Ийги комитет (экономика болгаш саясат-хөө айтырылганын талазы- биле) бодунуң даргазына Югосла- вияның төлөөлекчили Я. Станович- ни соңуг алган. Румынияны төлөө- лөзү Э. Мезинеску үшкү комитет- тин (социал, гуманитарлы болгаш култура айтырылганын талазы- биле) даргазыны албан-дужалыгы болгаш боджет айтырылганын талазы- биле) бодунуң даргазына Ирактын төлөөлекчили А. Папачини соңуган. Бешки комитеттин (администрация болгаш боджет айтырылганын талазы- биле) даргазына итали төлөө М. Майоли соңугуттурган. Адыгы комитеттин (юридикти) даргазына Коста-Риканы төлөөлекчили М. Г. Ортег соңугуттурган.

Оңч даразында плевралыг хураалы Кол Ассамблеяның даргазының 13 оралкыларын соңугуларын чоруткан. Мынчаганг Кол Комитет- тин составы база төдөрктинин, ол составта Кол Ассамблеяның даргазы (Кол Комитетте даргалачы), Ассамблеяның даргазыны 13 оралкычыл- ры болгаш чеди комитеттерниң дар- галары кирип турар.

Оң-биле сессияны ажалыны ийги хуну доозулган.

„НЬЮ-ЙОРКТУҢ ЭЭЛДЭЭ“ КАЙЫЛ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Юнайтед Пресс Интернейшл агенттеледин дамчытканы болза:

Кубаның премьер-министри Фи- дель Кастро аалчылар бажыныны баштаар чери оон «аар өртектег хө- лөз» негези дээш, сентябрь 19-тун кежээинде ол аалчылар бажыны- дан үнүп чорупкан.

«Мен доп-дораян КНО-га баар мен. менээ хонар чери оон бээр боор дээш манаар мен» деп, Кастро корреспондентилерге чугаалааш бар- ган.

«Менде акша-хөргөңи куба улустуу болганда, мен ыңыраа үптөөр чо- рукуту черле бодурбас мен. Ол — мээң акша эвес, а куба улустуң акшазы-дыр» деп ол уламчылаан.

Бир эвес Каттышкан Нацонал Организацияның ону кириренин билгалар болза, чүү бодунуң Кастро- дан айттарган.

«Ыңыраа болза бис кайнар-даа чорутар бис, төп парже-даа болза ажырбас чүге дээрге даг-даштыг чөргө, ажал дээр алаанга удур чан- ныккан улус болгай бис» деп Кастро чугаалаан.

Кастрога корреспондентилер жу- рамы бээрде ол коридорлап кылаш тап кел чорган.

Мен бодарымга, КНО-нун турар черин кандым-бир өске чүртче шил- чилер ужурут деп ол чугаалаан.

«Ону каяа-даа болза—Мексикаже, Гаванаже-даа көжүрүр болза эки, бир эвес ону Гаванага тургузар болза, төлөөлөр аңаа кончыт-ла таарык болгаш оларны кончыт таарымчалыг хандарып ийик. Мен төлөөлөрүңгө бажыны, бугу-ла үлчүлөр-биле хандартыган бажыны —шалакы Батистанын чазан- дай хулаал алганымы бажынары бээр ийик мен» деп Кастро чуга- лаан.

Мен бодарымга, бир эвес амери- каннар Кубага баар болза чүс хун- ту-биле Кубаны мактап чанып көөр- лөр деп Кастро чугаалаан.

«Бистер — эл-айырдалга ыңай улус бис, ыңыраагаш даштыкы кжи баарурун таарымчалыг хандарыны оралдыгы бис, Каттышкан Нацонал Организацияның сессиязыны үезинде төлөөлөрүн болгаш аалчы- ларын харны оон-даа артык эңгээл- ду-биле көөр алаар ийик деп ол чугаалаан.

Сентябрь 19-тун кежээинде КНО- нун турар бажыныга Кубаның премьер-министри Фидель Кастроу болгаш куба төлөөлөрүн Нью-Йорк- туң Гарлем районунда «Терезия» деп бажыны баар дээриниң дуга- ыны чарлаан.

«Чайкышкыныг чашкын ку- дуп, полицейчилерниң чыскалыгы артында чымылган дыка хей чоңун байыр чедирген алы-кышкымы чангы- ланып турга, Кубаның премия- министр Фидель Кастро Нью-Йорк- туң шеглер чурттап турар денискээ- ри—Гарлемден хонар чери тын ала- ны»—деп, «Нью-Йорк пост» солуи бижээ.

Олчө Кастро кел чорур дээр- ин дугайында дамчырап чугаа Гар- лемге тарай хона дээрге, «Терезия» деп бажыны чанынган дыка хей кжи чыгып эселен. Ол чедип кезип турар үеде аңаа муң амык кижилер билдүрүп хона берген деп «Нью-Йорк Ворлд телеграм» эи сан солу медеглээ.

Сентябрь 21-ниң эртенинде Гар- лемге мыда Кастро келген деп бил- дери бээрге, бугу-де 125 дугаар ку- думчунуң чурттапкылары дашкаар үнүп келгенер. Нью-Йорктун ол амык- кээриде чурттап турар шергер бот-боттарына: «Бистин округта — худулдуз аалчы келген» деп чуга- лап турганар.

Гарлемдин чурттапкылары ботта- рыны аалчыны өөрүшкү-биле ужу- ражып, аңаа чүрөктүн ханымдык байыр чедирип турар.

КОНГОДА ИМПЕРИАЛИСТИГ СҮЛЧӨӨЛЕЖИЛГЕ

ПАРИЖ. (СЭТА). Импералистиг шийшиши полковник Мобутунун үеде мурунда үлгүлөткөн шериг- ардилден чуртта ужур-дүрүм чок чорукту күштедиреринге чедирген. Ол полковник өске чалча сымкан- дылар — Илео, Чомбе, Калонжи сүг- дар-биле сыйры деп каттышкыныг хөдөлүп турары билдингир.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

ген медегелден билдинген болгай. Бир эвес премьер-министриниң дуу- залачтылары Нью-Йоркче чорур деп оралдык болза, база-ла мынчаар ту- дуп хорулгаарын Мобуту диниткан.

Мобутунун мындай кара-туралы- да чорутуу дипломаттыг төлөө чө- релери-биле чөпсөрөжилтегин түше- ли деп бодарынын үндөини бар.

Леопольдильден Рейтер агенттеле- диниң корреспондентиниң медегелден турары-биле алырга, премьер-ми- нистр Лулумба болгаш конго төлөө- лөрүнн өске-даа кежигүнеринге Нью-Йоркче баар чөпсөрөдди АКШ- тың Конгода элчин чери бербес дээр- ин медеглээ. Агенттеледин медег- леп турары болза, ол шийтирип буугар «Лулумба шийтирилг үеде КНО-га чүге чугаалап шыдыас» бо- луп турар.

Леопольдильден адыгын сөөлүг медегелери буугар алырга, төп ча- залкы национал аймак чок чоруту- нуң улдурутчуу Лузумбу сентябрь 21-де туттуруп хорулгатырган. Бодунуң турар черинде премьер-ми- нистр Лулумбага база-ла тудул хору- гдарыны аймакы туруп келгеш, Рейтер агенттелединиң корреспондентиниң Леопольдильден дамчытканы болза эртен дүң премьер-министр африка чурттарының дипломаттыг ачтын чөрдөрүн баштыннарында оон дээп болбас эргели магалдылар күрүлөрдүн турарына Лу- мубаның турар бажыны КНО-нун Конгода чепсегит күштеринде ки- рип турар гана шериглер отряды камталап турар.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

АФРИКАНЫҢ ОТТУУШКУНУ

(Тенчүзү, Эгези 3-кү арында).

үтүмек ажанарек чүдүлериң, түстү айыктарының феодалдыг үе шаа эрте берген көрүм-чүрүмнарл деткич, бир аймактары өскелерин кы- рынче мдлап, арабар-биле «кара Африканың» чуртагыч чоңунуң аразына ажанарек бах чорукту өскө- күдүп туралар.

ХОСТАЛГАНЫҢ ОРУУНДА

Сөөлгү чылдарды африк улустар национал-хосталгалдыг шимчөөшкн- де улуг-улуг тилелгелерин чедип алганар. Ол национал-хосталгалдыг шимчөөшкнге африк нитиледдин бугу агыллары, ылаңгы колонна- лизмин уузкаарына тергенин со- нуургалдыг тараачын аглы оңа иденкейлиг кирип турар, чүге дээр- ге колоннализмин уузкаа чок кыл- баанда аггар (чер) айтыры ший- тирлеттинмес болгай. Африкада им- периялмге удур шимчөөшкнниң эң иденкейлиг болгаш шийтирилг кир- жикчи ажалчы аглы бооп турар.

Африканың ажалчы агызы сөөлгү чылдарда сан талазы-биле өскөп бол- гаш организация талазы-биле бажы- га берген. Африкада амгы үеде 10 миллион амык ажилчынар бар, нүңдө хамаарышпас чорун чедип

АФРИКАНЫҢ ОТТУУШКУНУ

оларың 2 миллиону профвеледе- риниң кежигүнери.

1950 чылда колонналдык дарла- дың алаанга Африканың 21.147 муң дөрбөлчү километр нити шөлдүг, 133560 муң кижилг чурттары турган. Ынчаарга Эфиопия, Либерия, Египет, Мурнуу-Африка Звиели— бо чурттар хамаарышпас турганар, ыңырамыже Египеттиң денискээриңге англи шериглер артышаан тур- ган.

1951 чылда Ливия, 1956 чылдын январьда Англияның Египет Суданы хамаарышпас чорун чедип алганар. Ол-ла чылдың март айда Франция- ның чагыргазына турган Марокко болгаш Тунис хосталганар. База-ла ол-ла 1956 чылдын июнда Египет бодунуң чурт денискээринден англи шериглерин үндү сывырып чедип ап, англи-француз-исраиль агрессия- ның буурал дүшкениң сөөлдүң шүт хамаарышпас апарган. 1957 чылдын мартта англи Алдын Эрик хамаарышпас чорун чедип алган болгаш аңаа Гана Республика чар- латынган. Францияны денискээри турган Гвинея 1958 чылдың күзү- нүңдө хамаарышпас чорун чедип

алган. Импералистерниң экономия- тик бажышымын-да, сүлчөөлөкчи- кирири-да, дайызырак үлгүдөң- дери-даа гвинейчилерни сүртөдип, чоруктуу шыдааан.

Францияның Барыны Африкага болгаш Францияның Экваторалдыг Африканы дээр бугу чурттар 1960 чылда боттарының хамаарышпас чорун чедип алганар. Ол-ла чылдың январьда болгаш апрельде Камерунун болгаш Тогонун хамаарыш- пас чорун чарлаттынган. Франция- ның нитиледешкенинниң кежигүчү бооп артпас бодалдын Того медеглээ. База ол-ла чылдың июнда Сенегалды болгаш Суданы каттыштырып турар Мали Федерация- ны, Мальгаш Республика, августа Габоң, Чад, Убанги-Шари (Төп Африка Республика), үстүү Вольта, Нигер, Дагомея болгаш Чаан Сөөгү- нүң Эри чурттар хамаарышпас күрүлөчөр апарганар.

Францияның колонналдык тергидең- делини алаанга амдызында Маври- тания, Комор ортудуктары, Реюньон болгаш француз Сомали артышаан турар.

Конгозу хамаарышпас апарган бол- гаш Конго Республка чарлаттынган. Колонизаторлар, ылаңгы америк импералистер ол амык Республи- каның тускай догунаашкыныга ажи- бөк болгаш, оң хамаарыш- пас чорунга улаар хан төгүлүкүнүң агрессияны бодуларын оралды- кып туралар. Имперализм ыңдыг бужар, мят чок үлгүдөгүн кылып турар-даа, маалдыгы конго улус бодунуң хамаарышпас чорун дээш эрес шудургу туржуп турар. Маал- дыгы конго улустун колонизаторларга, ылаңгы америк имперализм- ге улаар ол чөптүг демиселди деле- гейин тайбынга ымакшыдыг бугу күштери, ылаңгы улуг Совет Звие- ли деткич, моральды болгаш Звие- лунар материалды дузаны көртүзүп турар.

Италия сөөлгү колониянын база оскунтан. Италияны эргезинге тур- ган Сомалиниң денискээри Британ Сомали-биле каттыжа бергеш, ха- маарышпас күрүнө болган. Бо чыл- дың июлда хамаарышпас Сомали республика чарлаттынган.

Британияның колонналдыг им- перияны база буурап дүжүп турар. Эң улуг Нигерия деп англи колония бо чылдың октябрьда хамаарышпас чорун алды. Колонизаторлар Уган- дыга, Кенияга, Родезияны болгаш Ньясаленден Федерацияныга, Занзибарга «корум-чүрүмү» туза- рын оралдыкты туралар, ол коло- нияларда Европандан көжүп челе бер- генериниң ортуңа «хамаарышпас чорук дээш» деп шимчөөшкнниң тур- гузарын аңга имперализм оралды- кып турар, оңч ол аргам түс чер- ниң чоңун хостакчы демиселден чар- дыктырарынче улапкан.